

St.prp. nr. 60 om sammenslåing av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet

Innledende kommentarer

La meg starte med å veldig kort beskrive Petoro. Petoro har ansvaret for å maksimere verdiene av SDØE. Dette innebærer at vi har ansvaret for å ivareta statens eierskap i 112 lisenser, 37 felt, en daglig produksjon på 1,2 millioner fat. Denne porteføljen ga i 2006 et resultat til staten på 128 mrd kroner. Verdiøkningen for SDØE-porteføljen har siden 2001 i gjennomsnitt vært på rundt 20 mrd kroner per år ved faste priser.

Statoil-Hydro-fusjonen er riktig i forhold til de to selskapenes internasjonale ambisjoner. Også norsk sokkel – og SDØE – kan nyte godt av at det nye selskapets vinner internasjonal erfaring, kompetanse og teknologi. I tillegg er det et betydelig potensial for effektivisering og synergieffekter i hjemlige farvann. Realisering av dette potensialet vil øke verdiskapingen på norsk sokkel generelt og dermed også for SDØE-porteføljen.

Om den samlede virkningen av fusjonen blir positiv for norsk sokkel avhenger blant annet av hvordan vi møter de utfordringene som ligger i redusert mangfold – noe som har vært en av bærebjelkene i norsk petroleumpolitikk.

Betydning for norsk økonomi

Jeg minner om at for den norske staten er det pengemessige utkomme av skatteoppkreving og direkte SDØE-eierskap av en helt annen dimensjon enn det utbytte man får som eier av et selskap med internasjonal aktivitet.

Statens kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten var i 2006 på 357 milliarder kroner. 339 milliarder, eller 95 prosent, av dette kom til staten i form av skatter, avgifter og fra eierskapet til SDØE. Til sammenligning kom 14 milliarder som utbytte fra Statoil – og bare en del av dette igjen kan tilskrives Statoils virksomhet i utlandet. Dette reflekterer at størstedelen av verdien av petroleumsressurser i andre land tilfaller ressurslandet på samme måte som i Norge.

Virksomheten på norsk sokkel er med andre ord den uten sammenligning viktigst med tanke på statens inntekter.

Mangfold

Modellen for ressursforvaltning har fra starten vært tuftet på konkurranse – og samarbeid - oljeselskapene i mellom. Modellen har sikret at et mangfold av teknisk, kommersiell og strategisk kompetanse har blitt anvendt i ulike faser.

Noen mener at norsk sokkel har beveget seg inn i en ny fase. Dette kan være riktig i noen dimensjoner, men utfordringene er ikke blitt mindre av det. Nå er det de vanskelige fatene vi skal hente opp, og det krever minst like avansert teknologi og kompetanse framover i tid som det vi har utviklet til nå, særlig innen store felt i en moden fase.

I årene fremover vil fortsatt en meget stor del av aktivitetene og investeringene på norsk sokkel dreie seg om felt som enten er i produksjon eller under utbygging. Stortingsproposisjonen beskriver dette svært bra i kapittel 8.3 hvor alternative utredningsmiljøer som utfordrer hverandre er viktig for å fatte gode beslutninger. Her fremheves nettopp den økende andel modne felt hvor beslutninger knyttet til valg av produksjonsstrategi, tiltak for økt utvinning og haleproduksjon er blitt stadig viktigere.

I slike felt er det i stor grad de tradisjonelle oljeselskapene og Petoro som utgjør mangfoldet – og altså fram til nå, særlig tilstedeværelsen av Statoil og Hydro.

Flere selskaper tenker bedre enn ett og konkurranse er sunt. De tynne oljelagene på Troll ble utviklet etter entusiastisk arbeid fra Hydro – mot rådende oppfatninger i Statoil og utbyggingsoperatøren Shell. Ilandføring til Norge via rørledning på tvers av Norskerenna ble presset fram av Statoil – Hydro hadde ikke tro på løsningen. Å opprettholde mangfold når ett selskap blir operatør for 82 prosent av produksjonen på norsk sokkel, blir derfor den største utfordringen med fusjonen.

Hvordan arbeider en utvinningstillatelse ("lisens")?

Mangfoldet utfolder seg i utvinningstillatelsene. I Norge har myndighetene selv valgt ut og satt sammen rettighetshaverne. Hensikten er nettopp at et mangfold av selskaper skal bruke av sin kompetanse til å utfordre, kvalitetssikre og forbedre forslag fra operatøren, før de store beslutninger blir tatt. Det er i lisensene at rettighetshaverne, inkl. Petoro, tar de forretningsmessige beslutninger. Noen av disse sendes også myndighetene for endelig godkjenning, for eksempel søknader om utbygginger.

Petoro har med sin begrensede kapasitet på maksimalt 60 ansatte likevel kunnet forvalte den største porteføljen på norsk sokkel på en effektiv og god måte, fordi vi har kunnet samarbeide med andre – og i særlig grad de to norske selskapene. Det er nemlig slik at i 11 av våre 15 viktigste felt er både Statoil og Hydro rettighetshavere. Og vi har kunnet spille på Hydro som partner når Statoil har vært operatør, og omvendt. For at Petoro fortsatt skal være komfortabel med å ta store investeringer og andre beslutninger på vegne av staten, blir det i fremtiden behov for å gjøre mer eget arbeid.

Kompenserende forhold

Med en dominerende operatør, blir det desto viktigere at andre aktører tar en større del av ansvaret for å sikre mangfoldet. Dette gjelder de internasjonale selskapene, og det gjelder oss i Petoro.

Utfordringen er at de internasjonale selskapene sannsynligvis vil mangle nye incentiver til å sende mer av sin beste kompetanse til Norge, og Petoro har altså en begrensning på 60 ansatte med midler over statsbudsjettet på en årlig basis.

Stortingsproposisjonen konkluderer at det ikke er nødvendig å stille vilkår for fusjonen. Som kompensierende forhold til at StatoilHydro blir en stor og dominerende operatør trekkes følgende frem:

- Konesjonsverk og stemmereglene
- Fremvekst av flere alternative utredningsmiljøer
- Myndighetenes oppfølging
- Petoro AS

Økt innsats fra rettighetshaverne i lisensene, inkl. Petoro, synes å være en gjennomgangsfaktor i flere av disse.

Også myndighetenes oppfølging vil være tjent med at alternative miljøer til det nye StatoilHydro styrkes, slik at man kan opprettholde noe av mangfoldet i informasjonsstrømmen og den faglige balansen også myndighetene trenger for å gjøre en god jobb.

Denne inndelingen illustrerer også forskjellen i roller mellom den forretningsmessige rollen til Petoro og myndighetenes rolle.

Effekter på SDØE og styrking av Petoro - oppsummering

1. Da Petoro ble dannet ble det lagt vekt på at det fantes tilstrekkelig petroleumstekniske miljøer for norsk sokkel. Ved å spille på miljøene i Statoil, Hydro og de andre oljeselskapene har derfor et begrenset Petoro kunnet ivareta en forretningsmessig forvaltning av en stor SDØE-portefølje. Arbeidet i lisensene sammen med eget arbeid har gitt en gjennomsnittlig verdiøkning av porteføljen på 20 mrd/år siden 2001 ved faste priser. Ett eksempel på Petoros eget arbeid er omfordelingen av reservene på Åsgard hvor reserver til en verdi av 2 mrd. NOK (dagens priser) ble overført til SDØE.

2. Nå er forutsetningene endret og det er behov for å styrke Petoros for å ivareta sine oppgaver. Vi mister Statoil eller Hydro som partner i 11 av våre 15 viktigste lisenser. I tillegg endres maktbalansen for kommersielle forhandlinger ved Statoil og Hydro nå setter seg på samme side av forhandlingsbordet. Det er urealistisk å tro at de andre rettighetshaverne vil kompensere for bortfallet av Statoil eller Hydro som partner uten nye insentiver. Det har kommet mange nye aktører som kan kompensere i lisenser i letefasen, men de kan ikke heller kompensere for bortfallet i de store feltene – som dominerer aktiviteten på sokkelen i lang tid fremover.

Forslag til tiltak:

Styrke Petoro i sin forretningsmessige rolle ute i lisensene gjennom økte midler og større fleksibilitet rundt ansatte-begrensningen, uten å etablere et nytt tall. Denne styrkingen vil komme innen de tekniske og kommersielle områdene slik at Petoro kan gjøre mer selvstendig arbeid. Størrelsen på styrkingen av Petoro må være slik at den muliggjør etablering av kritisk kompetanse innen de viktigste tekniske områdene. Da snakker vi mer om 50 personer enn dagens 10 innen teknisk område.

Fusjonen vil skape noen forandringer som i vår mening er forutsigbare og som vil gjøre vår jobb enda mer utfordrende.